

PLA NACIONAL DE FOTOGRAFIA

16 de gener de 2015

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

SUMARI

PUNT DE PARTIDA: LA FOTOGRAFIA A CATALUNYA

DADES SOBRE VOLUM DEL PATRIMONI FOTOGRÀFICA CATALUNYA

EL PER QUÈ DEL PLA NACIONAL DE FOTOGRAFIA

EIXOS DEL PLA NACIONAL DE FOTOGRAFIA

- 1. PORTAL DE FOTOGRAFIA**
- 2. INSTRUMENTS DE PROTECCIÓ DEL PATRIMONI FOTOGRÀFIC**
- 3. FONS NACIONAL DE FOTOGRAFIA**
- 4. COL·LECCIÓ NACIONAL DE FOTOGRAFIA**
- 5. CRITERIS COMUNS DE GESTIÓ DE COL·LECCIONS**
- 6. INCORPORACIÓ DE LA FOTOGRAFIA EN EL RELAT DEL MUSEU
NACIONAL D'ART DE CATALUNYA**
- 7. CENTRES DE REFERÈNCIA EN LA RESTAURACIÓ I
CONSERVACIÓ**
- 8. INCORPORACIÓ DE LA FOTOGRAFIA EN ELS PROGRAMES
UNIVERSITARIS I DE GRAUS PROFESSIONALS**
- 9. CENTRE NACIONAL DE FOTOGRAFIA**
- 10. COMISSIÓ D'IMPULS**

PRESSUPOST

PUNT DE PARTIDA: LA FOTOGRAFIA A CATALUNYA

Atendre el patrimoni fotogràfic de Catalunya requereix actuar en els àmbits de la **protecció**, la **conservació**, l'**acreixement**, la **investigació**, el **foment** de la **creació** i la **difusió**. Convé ara assolir un **tractament integral i específic** d'aquest patrimoni.

Per tal d'aconseguir que la fotografia sigui identificada com a font d'**expressió artística**, com a recurs per a la **documentació** de fets històrics i per al seu **reconeixement** com a disciplina en la que Catalunya ha excel·lit.

Ha existit una notable **diversitat de criteris** en la protecció, conservació, descripció, accés, difusió i, en definitiva, en la gestió del patrimoni fotogràfic. Per aquesta raó el **Departament de Cultura va impulsar accions per reconduir aquesta situació**. Aquestes es fonamentaven en els informes elaborats fins el moment, el Grup d'Experts del Patrimoni Fotogràfic (2012), i les propostes dels diferents sectors professionals, tant d'àmbit públic com privat.

Cal emprendre **una política homogènia, global i comuna sobre el patrimoni fotogràfic** de Catalunya per superar la situació de manca de promoció global de la fotografia com a expressió artística i com a patrimoni cultural comú.

Amb aquest objectiu es va promoure la redacció del **Pla Nacional de Fotografia** que la Generalitat de Catalunya va aprovar en **acord de govern el 30 de desembre de 2014**.

DADES SOBRE VOLUM DEL PATRIMONI FOTOGRÀFIC A CATALUNYA

Actualment, el volum de patrimoni fotogràfic a Catalunya representa una xifra superior als **35 milions de fotografies inventariades** (estimada en 35.297.989) que responen a la tasca de conservació i preservació que diferents agents del sector han dut a terme des de fa més de 150 anys.

Gran part d'aquests 35 milions pertanyen al **Sistema d'Arxius de Catalunya** que, en data de desembre de 2013, recollia un total de **33.796.897 peces** en els més de 323 arxius que en formen part al llarg de tot el territori català. La resta d'imatges queden concentrades als diferents museus de Catalunya, on s'hi troben un total de 51.092 exemplars, i a d'altres centres de referència com són la Biblioteca de Catalunya amb aproximadament 300.000 peces, l'Institut Amatller d'Art Hispànic amb unes 350.000 i l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya amb unes 800.000 fotografies.

Retrat d'un grup d'homes treballant a una fàbrica de joguines
1914
Foto: Brangulí fotògrafs

EL PERQUÈ DEL PLA NACIONAL DE FOTOGRAFIA

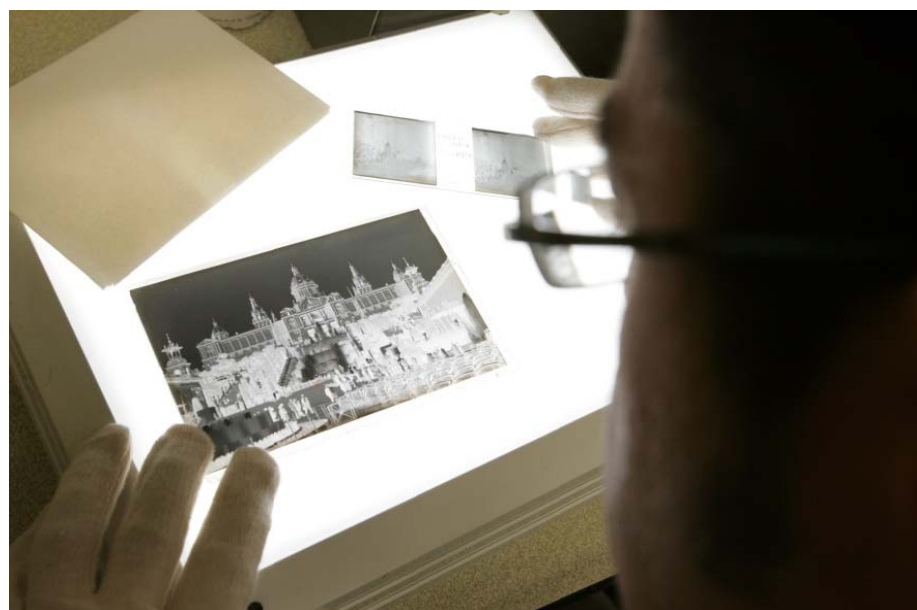

El Pla Nacional de Fotografia es crea per generar una política institucional integral i estructurada per a la promoció de la fotografia i el patrimoni fotogràfic català.

És la primera vegada que es promou un Pla Nacional de Fotografia a Catalunya.

Si bé s'observa que en els darrers anys s'han impulsat línies d'actuació que han aportat beneficis significatius pel patrimoni fotogràfic català, aquestes línies han estat insuficients per ocasionar una política comuna per part de les institucions de Catalunya, per això la necessitat de crear un instrument coordinador.

La missió del Pla Nacional de Fotografia de Catalunya és la de **normalitzar, coordinar i impulsar** les actuacions que s'han desenvolupat i es desenvolupen a Catalunya en l'àmbit de la fotografia, donant resposta a la diverses sensibilitats dels agents que intervenen en la gestió del patrimoni fotogràfic, tan històric com contemporani, de Catalunya.

EIXOS DEL PLA NACIONAL DE FOTOGRAFIA

El Pla Nacional de Fotografia **planteja 10 eixos** que han de servir per promoure una participació activa i coordinada de les principals institucions i centres culturals del país.

- ➔ 1. Crear un **portal de fotografia** per divulgar i difondre el patrimoni fotogràfic històric i contemporani de Catalunya.
- ➔ 2. Crear instruments de **protecció i descripció del patrimoni fotogràfic**.
- ➔ 3. Crear el **Fons Nacional de Fotografia**.
- ➔ 4. Ampliar la **Col·lecció Nacional de Fotografia** Històrica i Contemporània.
- ➔ 5. Establir criteris comuns de gestió de col·leccions.
- ➔ 6. Incorporar la **fotografia** en el **relat del Museu Nacional d'Art de Catalunya**.
- ➔ 7. Identificar i formar els **centres de referència** en la restauració, conservació i preservació del patrimoni fotogràfic de Catalunya.
- ➔ 8. Incorporar la **fotografia en els programes universitaris** i promoure la formació a través de graus professionals.
- ➔ 9. Crear el **Centre Nacional de Fotografia**.
- ➔ 10. Crear la **Comissió d'Impuls**.

1. PORTAL DE FOTOGRAFIA

Missió	Divulgar i difondre el patrimoni fotogràfic històric i contemporani de Catalunya a nivell nacional i internacional.
Accions	• Disseny del portal de fotografia, en base a les funcionalitats següents: • Directori de centres de patrimoni fotogràfic, incloent tant els històrics com els que desenvolupen serveis en l'actualitat. • Llistat d'Arxius de fotografia. • Aquest apartat disposarà d'una part pública de caràcter informatiu i amb dades genèriques i d'una part privada perquè els integrants que ho sol·licitin puguin disposar de més informació i actualitzar continguts. • Cercador de col·leccions del patrimoni fotogràfic català. • Espai per a exposicions virtuals. • Noticiari i novetats • Publicacions. • Difusió de premis i beques. • Directori d'empreses i serveis especialitzats en fotografia (restauració, conservació, digitalització, etc).
Responsable	Agència Catalana del Patrimoni Cultural / Museu Nacional d'Art de Catalunya
Calendari	<u>2015</u> : Presentació del Portal i pla de promoció i divulgació del patrimoni fotogràfic

2. INSTRUMENTS DE PROTECCIÓ DEL PATRIMONI FOTOGRÀFIC

Instruments de protecció del patrimoni fotogràfic:

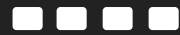
Cens: eina d'identificació simple de tots els béns fotogràfics documentals de Catalunya indicant-ne les dades bàsiques: nom, cronologia, embalum, titular i lloc on es troba.

Inventari: relació completa amb informació descriptiva del conjunt de col·leccions existents al país (dades bàsiques + dades detallades). El grau de detall de la informació és superior a la què trobem en al cens amb una descripció de les peces. Inclou tant les col·leccions obertes al públic com les que no ho són, tal i com succeeix en l'inventari.

Registre: relació d'arxius (institució, centre cultural o centre de gestió documental) que compleixen els requisits mínims que garanteixen la gestió, la conservació i l'accés adequats a les col·leccions fotogràfiques que contenen.

Missió	Identificar el patrimoni existent i tractar-lo per facilitar l'accés a la informació relativa als fons i les col·leccions públiques i privades de fotografia existents, mitjançant l'elaboració dels instruments de protecció del patrimoni fotogràfic de Catalunya.
Accions	• Elaboració del Registre d'arxius fotogràfics i definició dels paràmetres suficients per identificar i qualificar els arxius fotogràfics i/o els arxius amb alt contingut de fotografies. • Elaboració del Cens d'arxius fotogràfics, com un recurs per identificar les unitats d'arxius fotogràfics, tot fixant la informació que es requerirà sobre les peces. • Ampliar i millorar l'inventari dels fons i col·leccions de fotografia existents en els diferents centres de Catalunya. • Catàleg de fotògrafs històrics i contemporanis que es consideren rellevants. • Detecció de fons no organitzats, no conservats d'acord amb els paràmetres o no descrits. • Identificació d'arxius o col·leccions en risc o fora dels canals de coneixement habituals. • Creació un sistema d'informació unificat que faciliti la suma de descripcions (en els diferents nivells possibles, inventari o catàleg) de fons i col·leccions fotogràfiques dels diferents centres.
Responsable	Departament de Cultura
Calendari	<u>2015 – 2017</u>

3. FONS NACIONAL DE FOTOGRAFIA

Entenem com a Fons Nacional de Fotografia la difusió conjunta de les diferents col·leccions de fotografia de Catalunya.

Missió	Coordinar i difondre les diferents col·leccions de fotografia a Catalunya.
Accions	• Identificació i descripció dels principals autors i peces que formen el patrimoni fotogràfic català. • Creació del sistema digital de gestió i promoció. • Difusió del conjunt d'obres i d'autors rellevants. • Mobilització i coordinació de recursos entre col·leccions.
Responsable	Agència Catalana de Patrimoni Cultural / Museu Nacional d'Art de Catalunya
Calendari	<u>2015</u> : Definició dels criteris de participació i de l'instrument de gestió <u>2016 – 2017</u> : Disposició d'una primera versió

4. COL·LECCIÓ NACIONAL DE FOTOGRAFIA

Entenem com a Col·lecció Nacional de Fotografia aquell conjunt de peces fotogràfiques de titularitat pública de Catalunya i aquelles que essent de titularitat privada són indispensables per entendre l'evolució de la història de la fotografia amb criteris d'excel·lència i significació.

Missió	Crear la Col·lecció Nacional de Fotografia.
Accions	• En una primera fase la Col·lecció es crearà a partir de fotografies del fons de la Generalitat de Catalunya, de l'Arxiu Nacional de Catalunya, de la Biblioteca de Catalunya i del Museu Nacional d'Art de Catalunya. • En una segona fase s'identificaran les absències i els criteris d'adquisició de noves peces procedents d'altres col·leccions. • Creació d'una metodologia per detectar i proposar la protecció de peces de la Col·lecció. • Proposta d'autors i d'obres per completar i actualitzar la col·lecció. • Definició de les fotografies de la Col·lecció Nacional que constituïran la base expositiva del Centre Nacional.
Responsable	Museu Nacional d'Art de Catalunya / Museu d'Art Contemporani de Barcelona
Calendari	<u>2015</u> : Catàleg de fotògrafs i definició dels criteris patrimonials i criteris artístics <u>2016 – 2017</u> : Impuls de polítiques per completar la Col·lecció Nacional

5. CRITERIS COMUNS DE GESTIÓ DE COL·LECCIONS

Missió	Identificar els centres amb major capacitat de conservació dels fons fotogràfics, definir polítiques de col·lecció i fomentar acords per a adquisició de nous fons.
Accions	• Determinar quins són els centres de referència en la conservació, tractament, accés i difusió en l'àmbit de la fotografia. • Campanya per reconèixer i fomentar les donacions i dacions de fotografies i fons fotogràfics a Catalunya. • Convenis de col·laboració entre institucions i centres titulars de fons per a l'intercanvi i la cooperació en la conservació i difusió del patrimoni fotogràfic.
Responsable	Arxiu Nacional de Catalunya / Museu Nacional d'Art de Catalunya
Calendari	<u>2015</u> : Proposta d'un model de conveni de col·laboració <u>2015 – 2016</u> : Fons per a adquisicions <u>2016</u> : Campanya per fomentar les donacions i dacions <u>2016 – 2017</u> : Determinació del llistat de centres de referència

6. INCORPORACIÓ DE LA FOTOGRAFIA EN EL RELAT DEL MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA

Missió	La fotografia és una disciplina estructuradora de la història de la cultura catalana del darrer segle i mig, no obstant no ha rebut el tractament que mereix en els gran museus. La incorporació de la fotografia en el relat del MNAC cobreix aquest dèficit i incorpora la fotografia com a una disciplina cultura de primera magnitud a Catalunya.
Accions	• Increment de la presència de la fotografia en el fons d'art del MNAC. • Presentació d'un pla de difusió del patrimoni fotogràfic en el context del MNAC.
Responsable	Museu Nacional d'Art de Catalunya.

7. CENTRES DE REFERÈNCIA EN LA RESTAURACIÓ I CONSERVACIÓ

Missió	Identificar i formar els centres de referència en la restauració, conservació i preservació del patrimoni fotogràfic de Catalunya.
Accions	• Fixar el Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya com a referent en la matèria, en col·laboració amb l'Arxiu Nacional de Catalunya, atesa la seva expertesa. • Incorporació d'un especialista en fotografia al Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya. • Desplegament d'una Carta de Serveis que incorpori la conservació preventiva, la diagnosi i el tractament de peces. • Concreció de les condicions tècniques de conservació de materials fotogràfics. • Creació d'una comissió tècnica d'experts per fomentar l'intercanvi d'experiència i coneixements i fixar els millors criteris.
Responsable	Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya i Arxiu Nacional de Catalunya
Calendari	<u>2015</u>: Assignació de responsables al centre de restauració de Béns Mobles i la creació de la Comissió Tècnica <u>2016</u>: Carta de Serveis

8. INCORPORACIÓ DE LA FOTOGRAFIA EN ELS PROGRAMES UNIVERSITARIS I DE GRAUS PROFESSIONALS

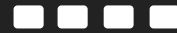

S'identifiquen tres necessitats no ateses referents als estudis de fotografia en programes universitaris i de graus professionals:

1. No hi ha cap programa universitari de grau adreçat a formar professionals de la fotografia
2. En els programes formatius dels estudis universitaris de grau, la fotografia no forma part dels graus d'història de l'art
3. Absència de la fotografia en els programes formatius en matèria de conservació i restauració

Missió	Impulsar, d'acord amb els agents competents en matèria d'ensenyament, un itinerari formatiu amb les institucions implicades (universitats, administracions i associacions) que presentin una oferta formativa en matèria de fotografia a Catalunya.
Accions	• Actuacions amb el Departament d'Ensenyament i el Departament d'Economia i Coneixement, associacions professionals, universitats i altres centres implicats, per sol·licitar la incorporació de continguts d'anàlisi històrica i artística, creació, gestió i conservació fotogràfica en els programes dels estudis de grau universitari. • Inici de converses amb el Departament d'Ensenyament i el Departament d'Economia i Coneixement, associacions professionals, universitats i altres centres implicats, per sol·licitar la incorporació de continguts en matèria específica de fotografia en els programes adreçats a la formació de conservadors restauradors. • Elaborar un mapa dels centres que imparteixen formació relacionada amb el patrimoni fotogràfic i la fotografia en general. • Impuls d'un sistema de formació professional i de contractació d'especialistes restauradors i conservadors a les col·leccions de referència.
Responsable	Departament de Cultura
Calendari	<u>2015</u> : Converses amb els agents educatius i l'elaboració del mapa de formació

9. CENTRE NACIONAL DE FOTOGRAFIA

Missió	Cobrir un buit en el sistema museístic català i donar resposta a una llarguíssima demanda tant del sector com del públic. Posar en relleu, una de les nostres grans tradicions culturals.
Accions	• Creació del Centre amb la col·laboració del Museu Nacional d'Art de Catalunya. Per fer-ho es seguiran les següents fases: • Constitució del grup de treball d'Impuls del Centre Nacional de Fotografia. • Redacció el Projecte marc del Centre Nacional de Fotografia. • Mapa dels agents i entitats socials vinculats a la fotografia amb els que el Centre Nacional de Fotografia ha de vincular-se. • Redacció del projecte de necessitats d'espais, requisits tècnics i prioritats cronològiques, atenent al Projecte marc del Centre Nacional de Fotografia. • Nomenar un responsable del Centre Nacional de Fotografia, amb funcions de promoció d'aquest, per part del Museu Nacional d'Art de Catalunya.
Responsable	Departament de Cultura / Museu Nacional d'Art de Catalunya
Calendari	<u>2015:</u> Constitució del grup de treball, el nomenament del responsable i la prefiguració dels espais a Montjuïc <u>2016:</u> Definició del programa

Escola d'Agricultura Granja Model Experimental
Caldes de Montbui, 1932-1938
Foto: Gabriel Casas

10. COMISSIÓ D'IMPULS

Per tal de portar a terme la correcta execució de les actuacions programades en el Pla, així com per garantir la màxima coordinació entre les entitats i òrgans responsables del seu compliment, el Pla concretarà i assignarà tasques de gestió i es determinaran els encàrrecs per al seu desplegament, fixant terminis i compliment d'objectius. Per a tals efectes es crea la Comissió d'Impuls.

Funcions	• Efectuar el seguiment del desplegament del Pla Nacional de Fotografia. • Fomentar la cooperació entre els diferents agents implicats en el desplegament del Pla Nacional de Fotografia, per tal d'assolir-ne els objectius. • Proposar mesures per atendre les necessitats en la gestió i promoció del patrimoni fotogràfic històric i contemporani, i la fotografia en general a Catalunya. • Assegurar la comunicació i la relació amb els agents i els sectors interessats. • Coordinar les accions dels diferents responsables.
Participants	Presidència • La persona titular de la Conselleria de Cultura Vocalies: • Set persones que incorporin a la comissió el criteri del sector professional: fotògrafs, historiadors, teòrics, crítics, gestors culturals i experts. • La persona titular de la Direcció General d'Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni • La direcció del Museu Nacional d'Art de Catalunya • La direcció del Museu d'Art Contemporani de Barcelona • La direcció del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya • La direcció de l'Arxiu Nacional de Catalunya • Una persona de la Direcció General de Creació i Empreses Culturals • Un representant de l'Ajuntament de Barcelona El cap del servei de museus i el cap del servei de cooperació arxivística del Departament de Cultura, amb veu i sense vot. El MNAC nomenarà una persona que actuarà com a secretari tècnic.

PRESSUPOST

Eix d'acció 2015	Dotació prevista
Impulsar elements de protecció i descripció del patrimoni fotogràfic	60.000 €
Col·lecció nacional de fotografia	175.000 €
Portal de fotografia	100.000 €
Fons nacional de fotografia	25.000 €
Identificar els centres de referència en restauració, conservació i restauració de patrimoni fotogràfic	25.000 €
Desplegar polítiques de gestió de col·leccions	25.000 €
Impulsar la incorporació de la fotografia en programes universitaris i promoure la formació a través de graus professionals especialitzats	sense cost
Incorporar la fotografia històrica i contemporània al relat del MNAC	sense cost
Centre Nacional de Fotografia	50.000 €
TOTAL	460.000 €

Fonts de finançament	
Recursos propis del Departament de Cultura	210.000 €
Recursos del Departament de Cultura provinents de l' 1% cultural	150.000 €
Patrocini privat	100.000 €
TOTAL	460.000 €